

“Els murals no es poden restaurar”

El muralista mexicà José Reyes Meza, de 77 anys, és un dels grans protagonistes del conflicte que ha acabat commovent la vida de Cuernavaca. Ell és autor de *Mural de la cultura indígena*, obra de gairebé trenta metres de llargària que va pintar als anys 50, temps després que Renau realitzara el seu mural. El de Meza estava situat davant el de Renau, i també ha estat destruït en un alt percentatge de la seua superfície. Meza formarà part d'una comissió que avaluarà els danys de les pintures i que proposarà possibles solucions, si és que en troba alguna. A través de la seua representant, Míriam Lechuga, Reyes Meza ha interposat una demanda judicial per depurar responsabilitats en la destrucció de la seua obra. Aquest muralista, de difícil accés per a la premsa, es mostra pessimista quan parla de restauració. “Les obres estan massa danyades per poder recuperar-les”, opina.

—A hores d'ara, vostè encara no ha vist l'estat dels murals?

—No. Les autoritats, des que el local va tenir titularitat pública, mai no m'han deixat entrar a examinar-los. Però la setmana que ve [per al lector, aquesta setmana] he d'anar a veure'ls amb la comissió que ha d'avaluar-ne els danys. Sé que el meu està molt danyat, i el de Renau encara està pitjor. Aquest últim encara em fa més pena que la meua obra. Jo vaig restaurar algunes esclotxes de l'obra del mestre valencià, jo en vaig tenir cura. I això d'ara m'afecta profundament. Sobretot perquè ha estat una destrucció intencionada. Jo vaig veure els murals fa uns anys, i estaven bé, en un estat molt respectable.

—Quines condicions ha demanat vostè per formar part d'aquesta comissió que, potser per intentar desviar qualsevol responsabilitat, ha impulsat el Conaculta (Consejo Nacional de la Cultura y las Artes, equivalent al Ministeri de Cultura espanyol)?

—La condició absoluta és que les obres no es traslladen del seu lloc. Que es deixen allí.

“Qui pot estar autoritzat per a reconstruir el mural de Renau?”

Dalt, Reyes Meza. Davall, el seu mural després que fóra danyat de manera molt greu.

—Però l'empresa nord-americana Costco diu que només acceptarà la seua participació econòmica en la restauració si les obres es traslladen fora del Casino de la Selva, a un lloc públic...

—Sí, a una presó, ni més ni menys. La idea és absurda. Jo no parle per caprici. Les obres no es poden traslladar. Els murals estan fets al fresc, i són massa grans per traslladar-los a una presó o a qualsevol lloc. Entre tots pense que ocupen gairebé 600 m² de superfície. El meu mural arriba a ocupar arcs superiors i laterals de la nau que conté les obres. Per traslladar-los, caldria sacrificar la nau, i destruir encara més l'obra. Pensar en aquesta possibilitat em sembla ridícul. A banda, els murals tenen sentit dins del seu context. És a dir, dins del Casino de la Selva, un lloc que és patrimoni de Cuernavaca i de Mèxic. No veig per què la zona que conté obres

d'art no hauria de respectar-se i estar oberta al públic.

—Creu que els murals es poden restaurar?

—No. Ni el meu ni el de Renau. Per què? Perquè estan tan desfets que no hauríem de parlar de restauració, sinó de refer els murals. Les tècniques amb les quals es varen crear poden recuperar-se i aplicar-se, sí, i jo puc refer la part danyada de la meua obra. Però, què fem amb Renau? Qui pinta com Renau? Qui està autoritzat a reconstruir aquell mural, a reposar pintures tan precises com aquelles? Si una altra persona que no siga Renau el refera, estariem parlant d'una falsificació. Estime que la Fundació Renau haurà de dir què s'hi pot fer, però la solució serà delicada i complexa, n'estic ben segur.

J. M. O.